

EXAMENSARBETE

Våren 2017

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Sociologi

Skolan som sociologisk arena.

Diskursanalys av TALIS.

Författare

Katja Vrettou

Handledare

Gudmund Jannisa

Examinator

Eduardo Naranjo

Abstract/Sammanfattning

”För att lära andra, kräver det mer intelligens än att lära sig själv”.

M. de Montaigne

Bakgrund: Som förälder har man ett stort ansvar. Dock inte bara för att ge mat och tak över huvud. Man är ytterst ansvarig för att lära barnet att känna sig som en del av världen, relationer med människor, samhällsnormer, lagar och regler, vad etik och moral är. Skolan är en samhällsinstitution som hjälper föräldrar på traven. Utgångspunkten i detta arbete var tidigare forskning kring skolan. Att koppla sociologiska teorier med skolvärlden har varit min utmaning i studien. **Syfte:** Syfte med studien är att undersöka skolan som sociologisk arena och se på skolans miljö genom de sociologiska glasögonen. Detta är genom att studera och analysera TALIS, ”The Teaching and Learning International Survey”, en internationell studie som fokuserar på lärares yrkesvardag. TALIS syfte är att öka kunskapen om lärandemiljöer och lärares arbetsvillkor. Frågor som ställs i studien är: *Hur påverkas elevers resultat av lärmiljö?* samt *Hur påverkas undervisningskvalitet utifrån lärarens kompetens?* **Metod:** Studien bygger på en diskursanalys av TALIS-rapport. **Resultat:** Enligt TALIS lärare är den viktigaste resursen inom skolan som påverkar elevers lärande. En bra och kompetent lärare är förutsättning hur väl elever lyckas i skolan. Fokus på lärare och elevers lärandemiljöer är viktig inte enbart i Sverige men också internationellt. Kompetensutveckling är viktig del för att kunna leverera bra kvalitet på utbildning. Svenska lärare upplever inte att läraryrket har hög status i jämförelse med andra länder. Detta leder till att det är svårare att rekrytera lärare och studenter till lärarprogrammet. Effektiv undervisning sker när lärare har en god lärandemiljö. För att förbättra utbildningens kvalitet behöver lärare arbeta mer kollegialt. Lärarens didaktiska förmåga och kännedom om hur man stimulera elevernas motivation är en viktig faktor som påverkar elevers resultat.

Nyckelord: Skolan, utbildning, sociologi, lärare, TALIS

Innehåll

1 Inledning.....	1
2 Syfte.....	2
2.1 Frågeställningar.....	3
3 Begränsningar.....	3
4 Tidigare forskning.....	3
5 Metod.....	5
6 Etiska frågor.....	8
7 Teori.....	8
7.1 Begreppsförståelse.....	9
8 Resultat.....	14
9 Analys.....	18
10 Diskussion.....	21
11 Sammanfattning.....	24
12 Källförteckning.....	25

1 Inledning

Mänskliga drag bildas hos ett barn från den första dag det föds. Då är man en social varelse. Först interagerar barn med sina föräldrar, ju äldre barnet blir, söker barnet samspel med omvärlden. Den sociala människans natur manifesteras i sina relationer med andra människor ganska tidigt och fortsätter genom hela livet. Grundläggande i samhället är att man lever efter idéer och uppfattningar (normer och värderingar). Dessa definierar och ger mening. Värderingar är som vägledning för människor, då de samspelar med och i den sociala verkligheten (Giddens 2003). Normer och regler för beteendet är något som speglar vår värld. Normer och värderingar hjälper individen att forma sitt beteende utifrån i vilken miljö man befinner sig. Dessa normer och värderingar varierar stort mellan olika kulturer (Giddens 2003). Normer och värderingar förvärvar man i första hand genom familjen. Att lära barnet att känna sig som en del av världen, relationer med människor, samhällsnormer, lagar och regler, etik och moral, den kunskapstrappan sträcker sig under hela barndomen. Föräldrar och hemmet är en viktig arena för kunskapsutbyte. Skolan är den näst viktigaste arenan för inhämtning av kunskap (Giddens & Sutton 2014).

Ordet ”skola” kommer från grekiskan och betyder ”fritid” eller ”rekreation” (Giddens 2003, s.13) . Historiskt har skolan varit enbart för de privilegierade. Skolan hade för uppgift att skapa en ”intellektuell habitus” (Broady 1991, s. 29). Utbildning i den moderna bemärkelsen är något givet i alla fall i de väl utvecklade länderna. Enligt Bourdieu skolan fungerar som en mekanism (faktor, förhållanden, etc.), som utför den första differentieringen av samhället. Skolan formar barnets sociala status, hjälper det att anpassa sig till olika sociala förhållanden och slutligen formar barnet till en individ med egna tankar och åsikter (Bourdieu 1997). Utbildningssystemet är en av de viktigaste faktorerna i samhället, man kan säga att skolan är ett slags social motor som binder ihop samhället. Utbildning och dess innehåll påverkar samhället liksom samhället påverkar utbildningsinnehåll (Giddens & Sutton 2014).

Utbildning ”kan definieras som en social institution som gör det möjligt för människor att tillägna sig färdigheter och kunskaper och att vidga den personliga horisonten.” (Giddens & Sutton 2014, s. 566). Vissa sociologer anser att skolan och utbildningen är det enda sättet för individen att nå sin fulla potential. Men samtidigt skriver vissa sociologer att skolan inte är den absoluta institutionen att få lära sig. Detta eftersom de flesta skolor har ett visst inrutad program som ska följas. Skolan i de flesta länder styrs av egna lagar, normer och värderingar, samt kulturella skillnader (Giddens & Sutton 2014). Enligt Durkheim spelar utbildning en jättestor roll när barn socialiseras. Enligt Giddens (2004) skolan är till för att ge individen de färdigheter och kunskaper som behövs för att kunna delta i samhället.

Skolan är betydelsefull och komplex område. Det finns mycket intressanta moment i skolans värld som man skulle vilja studera och analysera. I denna studie väljer jag att titta på lärare och deras vardag i en internationell jämförelse, eftersom vi lever i en globaliserad värld. Jag använder mig av TALIS - The Teaching and Learning International Survey detta är en internationell studie som fokuserar på lärares yrkesvardag. TALIS är en enkätstudie som bygger på deltagare från 34 länder/regioner från hela världen. Deltagarna är lärare och rektorer. År 2013 deltog Sverige för första gången i TALIS. Denna rapport presenterar svenska lärares egen bild av sin yrkesvardag och de villkor de verkar under och sätter detta i relation till lärare i andra länder.¹ Skolan är intressant och omdiskuterat område. För mig, skolan är också en arbetsplats. Jag är legitimerad yrkeslärare. För tillfälle arbetar med lärarutbildning och vuxnas lärande, därför intresse för skolan och pedagogik för mig är naturlig. Intresse för sociologi har växt under tiden jag har arbetet på socialförvaltningen. Ansvarsområdet som jag har haft var att arbeta med barn och ungdomsvården.

2 Syfte

Syfte med studien är att undersöka skolan som sociologisk arena och se på skolans miljö genom de sociologiska glasögonen. Detta är genom att studera och analysera TALIS, ”The Teaching and Learning International Survey”, en internationell studie som fokuserar på lärares yrkesvardag. ”TALIS syfte är att öka kunskapen om lärandemiljöer och lärares arbetsvillkor, syftet med TALIS studie är att göra internationella jämförelser om utbildningssystem, om undervisning och om lärares arbetsvillkor, aspekter som har betydelse för elevers lärande och för lärares tillfredsställelse i sitt arbete”.² ”Studien möjliggör också för länder att identifiera andra länder med likartade utmaningar och att lära av varandra för att nå bra resultat i skolan samt se förändringar över tid inom det egna landet”.³ Genom analys av studien vill jag undersöka skolan som den sociologiska arenan. Med följande frågeställningar:

---

¹ <https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/>

² <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/talisp://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/talis>

³ <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/talisp://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/talis>

2.1 Frågeställningar

- *Hur påverkas elevernas resultat av lärmiljö?*
- *Hur påverkas undervisningskvalitet utifrån lärarens kompetens?*

3 Begränsningar

Skolan är ett mycket omfattande tema, det finns otroligt mycket forskning kring skolan och pedagogik. Skolan enligt läroplanen ska utveckla ”Färdigheter som bland annat tanke- och problemlösningsfärdigheter, arbetsfärdigheter, sociala färdigheter, självkänedom och ansvar, förmåga till delaktighet samt initiativ, uttrycksförmåga.” (Utbildningsdepartementet 2000, s. 29). Att analysera skolans miljö utan att göra en begränsning skulle vara omöjligt. Dagens media kritiserar den svenska skolan. Påföljder är att skolan tappar lärare och det är mindre sökande till lärarprogrammet. Skolan har fått en ganska dålig stämpel i alla fall i Sverige. Den dåliga rykten påverkar undervisningskvalitet, samt hur lärare ser på sin profession. Utifrån mina frågeställningar och syfte är det intressant att analysera en internationell studie med fokus på lärare, undervisnings- lärmiljöerna. TALIS-rapport presenterar svenska lärares svar i förhållande till andra länder, min analys kommer ligga på svenska lärare. Därför begränsar jag mig till TALIS som forskningsobjekt (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

4 Tidigare forskning

När man kliver in i skolans värld förstår man att allt inte är bara svart eller vit. Skolverket har arbetat mycket framgångsrikt med kunskapsmätningar i skolan. Det finns flera rapporter på skolverkets hemsida som behandlar nationella kunskapsmätningar. Det finns flera rapporter kring vilka faktorer som påverkar resultatet i den svenska skolan. Individfaktorer som social bakgrund, etnicitet, kön påverkar utbildningsresultat.⁴ Framförallt aspekter som elevernas kulturella kapital och föräldrars utbildningsnivå (Skolverket 2009). En annan faktor som Skolverket (2009) tar upp är decentralisering i en rad olika avseenden. Samhällsförändring och utbildningsreformer har också påverkat skolan (Skolverket 2009). Det finns många övergripande faktorer. I denna studie vill man koncentrera sig på lärmiljö och lärares kompetens, samt attityd till yrke. En betydande mängd redan genomförd forskning pekar på att lärarens kompetens är av stor betydelse. Lärarens pedagogiska kompetens är i vissa fall

---

⁴https://gul.gu.se/public/pp/public_courses/course44744/published/1289291146518/resourceId/15954389/content/Sammanfattande%20analys%20Vad%20p%C3%A5verkar.pdf

avgörande för elevers resultat.⁵ En välkänd utbildningsforskare från New Zeeland John Hattie har publicerat år 2009 en mycket intressant studie ”Visible Learning” där man tittar på påverkningsfaktorer som elevernas hem, skolans miljö, läraren, läroplanen. Enligt Hattie är lärare en av de viktigaste faktorer som påverkar hur väl en elev lyckas i skolan. Lärarens ämneskunskap är en självklar faktor. Lärarens didaktiska och pedagogiska kunskaper samt lärarens förmåga att motivera och entusiasmera elever är de faktorer som gör att elever lyckas bättre i skolan enligt (Hattie 2009). Lärarens attityd till eget yrke, känsla av positivt sammanhang i klassrummet, ledarskap i klassrummet är några andra faktorer som Hattie (2009) tar upp i sin studie. Samtidigt som att ”Lärare gör skillnad”, är ett påstående som Hattie (2009) är kritisk mot. Lärare spelar en viktig roll men det är inte den avgörande faktor, det är samspel mellan flera olika faktorer som har den avgörande roll för hur väl elever lyckas med sina studier. Hattie tar upp vad det är som gör skillnad mellan lärare. Några metaanalyser som Hattie (2009) tar upp är lärarens bakgrund och professionsutveckling. Lärarutbildning och kompetensförsörjning speglar lärarens kompetens enligt (Hattie 2009). Lärarens tydlighet, förmåga att förklara på ett pedagogiskt sätt. Lärarens förmåga att stimulera elever till lärande. Enligt Hattie (2009) beror elevers progression på lärarens professionsutveckling”.⁶ Det handlar om ”lärare som fokuserar sina färdigheter i att utveckla sätt att tänka, resonera och lösa problem kring det innehåll som de vill att eleverna ska lära.” (Håkansson 2011, s. 48). Den slutliga sammanfattningen av Hattie (2009) är att den läraren vet och det läraren gör i klassrummet är starka påverkningsfaktorer på lärandet och resultatet.

Bland många studier som Skolverket har gjort och rör lärmiljö där man undersöker trygg klassmiljö, skolmiljö, tillitsfull och trygg studiemiljö har man kommit fram att fokus ligger på lärare och elevers lärandemiljöer där man gör avstämning mellan svenska styrdokument och den internationella studien TALIS. I analys fastställs att utgångspunkten är att alla lärare innehar lärarexamen (Skolverket 2009). År 2011 behörighetsregler för lärare har ändrats. Enligt skollagen är det ”endast den som har legitimation som lärare /.../ och är behörig för viss undervisning som får bedriva undervisningen” (skollagen 2 kap. 13 §). ”Endast de lärare som har legitimation får anställas som lärare utan tidsbegränsning och ska vara ansvariga för undervisningen.” (2 kap. 15 och 20 §§). Endast de lärare som har legitimation och är behöriga att undervisa respektive ämne har rätt att sätta betyg.⁷ Efter det formella kravet på lärare så har

---

5

https://gul.gu.se/public/pp/public_courses/course44744/published/1289291146518/resourceId/15954389/content/Sammanfattande%20analys%20Vad%20p%C3%A5verkar.pdf

⁶ <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-706-1.pdf>

⁷ https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3294.pdf%3Fk%3D3294

man kommit fram både utifrån Hattie (2009) och Alexandersson (2011) att lärares kompetens och skicklighet kan ha en avgörande betydelse för skolans kvalitet och elevers resultat (Skolverket 2009). Vad gäller kompetensutveckling för lärare så är det en viktig faktor för att eleverna ska kunna garanteras konkurrenskraftig pedagogik.

Enligt Marton (2000) har elever olika förståelse samt erfarenheter med sig, dessa faktorer påverkar inlärningsförmåga. Därför måste lärare behärska olika typer av inriktningar eller strategier då det gäller lärande (Hedin & Svensson 2016). Lärares syn på sin profession, tillfredsställelse med sin arbetsplats alltså deras personliga faktorer påverkar lärande och undervisning, vilket i sin tur påverkar elevernas resultat. Inlärningsmiljö är viktig, lärares syn på lärande är viktig, framförallt hur lärarna lägger upp undervisning och examination är avgörande för elevers resultat (Hedin & Svensson 2016).

5 Metod

Studien bygger på en diskursanalys. För att kunna arbeta med metoden diskursanalys har jag valt att använda mig av Winther Jørgensen och Phillips (2000) bok "Diskursanalys som teori och metod". Författarna tar i boken upp tre typer av diskursanalysen: diskursteori, kritisk diskursanalys samt diskurspsykologi. Det som är utmärkande gemensamt för dessa tre analyser är att "alla delar utgångspunkten att våra sätt att tala på inte neutralt avspeglar vår omvärld, våra identiteter och sociala relationer utan spelar en aktiv roll i skapandet och förändringen av dem." (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 7). Den diskursanalytiska angreppssätten har i grund språkfilosofi som bygger på strukturalism och poststrukturalism. Den hävdar att "vår verklighet och den sociala världen skapas genom språket." (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 15). Skolan är objektet vilket kan beskrivas på olika sätt beroende på vem som beskriver den. Olika perspektiv och syn på skolan kan tolkas annorlunda. Eleverna har sin verklighet, lärare har sitt, föräldrar har sitt. Skolan som en egen värld med olika verkligheter uppfattas och förklaras på många olika sätt. Enligt Winther Jørgensen och Phillips definieras diskurs som "diskurs är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av den)." (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 7). Det finns tillräckligt med material för att beskriva skolan som sociologisk arena. Det också finns olika tolkningar till det befintliga materialet. Mina frågeställningar syftar till att göra en djupare analys kring elevernas resultat. Hur påverkas deras resultat av lärmiljö och hur påverkas undervisningskvalitet utifrån lärares kompetens. Enligt Börjesson & Palmblad (2007) det som är viktigt när man arbetar med diskursanalys är

vilka bilder av verkligheten som förmedlas. Att analysera TALIS var ett medvetet val eftersom syfte med TALIS överensstämmer med min problemformulering.

Studien bygger på diskursanalys av TALIS-rapport, där jag använder diskursanalys för att förstå sociala företeelser kring skola som objekt. Verkligheten och samhället man lever i idag speglas av hur man förstår verkligheten. Människor möts idag av en oändlig mängd med information som oftast är rätt komplex. I vissa fall informationen är svår att tyda. Informationen kan exempelvis bestå av texter, filmer, ljud. Förståelse av det informationsflödet skapar ramar för individens handling samt interaktion i samhället man lever i. Syftet med diskursteorin är att utforska hur man förstår informationsflödet som erbjuds, och därefter formar den till verkligheten. TALIS-rapport är information i form av text, för att förstå den ska man vara insatt i skolans värld. Min uppgift är att försöka tolka den och se skolan genom de sociologiska teorierna. Det centrala i metoden är alltså att verkligheten inte är absolut eller fastställd genom en diskurs, den förändras och kan förstås och tolkas på nytt (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Alltså genom analys av TALIS kan man se och granska skolans verklighet i Sverige och internationellt.

I denna studie diskursanalys följer dagens angreppssätt Foucaults uppfattning att diskurs är ”vad som ger mening” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 20). Enligt Foucault är det en teori om makt och kunskap. Diskurs är något där man tar fram, tyder sanning genom en eller flera analyser och den som tolkar sanning får kunskap och i sin tur genom kunskap får makt. Det är genom makten den sociala omvärlden skapas. Alltså ”den som tolkar och lyckas övertyga andra har den absoluta sanningen.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 22). Enligt Foucault skapas ”sanningseffekt” inom och under diskurser. ”Man ska alltså analysera de diskursiva processer där diskurser konstrueras så att det ser ut som om de ger sanna eller falska bilder av verkligheten.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21). I detta arbete utgår jag ifrån Foucaults kritiska analys av TALIS. Syfte med den kritiska diskursanalysen är att ”kasta ljus över den lingvistisk-diskursiva dimensionen hos sociala och kulturella fenomen och förändringsprocesser i senmoderniteten.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 67). I mitt arbete ett av den kritiska diskursanalysens syften är att ifrågasätta etablerade syn på skolan eller de existerade ”sanningar” eller det som idag tas för givet. I min studie är det diskurser om läraren, lärmiljön som jag försöker synliggöra. Alltså vad tas för givet och ”sant”? Utifrån tidigare pedagogisk forskning undersöker jag också vad som kan tänkas osynliggöras i texterna. Den kritiska diskursanalysen har vissa gemensamma angreppssätten. Dessa är: diskursiva praktiker man mottar och tolkar texter. TALIS kan ge en klar bild av hur det ser ut idag i skolan. Diskurs är både konstituerande och konstituerad, ”man menar att diskursen inte bara bidrar till att forma och omforma sociala strukturer och processer utan speglar dem också.”

(Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 68). Språkbruk ska analyseras empiriskt i det sociala sammanhanget. Språkbruket som används i TALIS är en del hur man ser på skolan i den sociala interaktionen ska också analyseras. ”Diskurs fungerar som ideologiskt syfte i den kritiska mening är att ”klarlägga” den diskursiva praktikens roll i upprätthållande av den sociala värld, inklusive de sociala relationer, som innebär ojämlika maktförhållanden.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 69). Sist men inte minst enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000) den kritiska forskningen ska användas i kampen för sociala förändringar (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Därigenom menar jag att genom TALIS kan skolan analyseras på flera olika sätt, man kan göra olika slutsatser som kan leda till en förändring i skolan. Den kritiska diskursanalysen kan bidra till att jag sätter ljus på dagens skola. Att sätta igång process talet om skolan och diskussion är syftet som jag vill åstadkomma genom diskursanalys.

Enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000) forskarens roll vid diskursanalys är inte att kliva bakom och se vad man verkligen menar. Forskaren ska analysera och arbeta med det som faktiskt har sagts. Det vill säga att genom TALIS-rapport tar jag fram data och resultat, kartlägger dess struktur inom den diskursiva kampen och analyserar hur diskurser konstrueras. Det jag har ägnat mig när jag har arbetat med diskursanalys är att undersöka vilka mönster det finns i TALIS – och ”vilka sociala konsekvenser som olika diskursiva framställningar av verkligheten får.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 28). Det kan vara svårt om man som forskare är nära och har en åsikt om den arena man analyserar, därför är det av stor vikt att man är opartisk i det tema man analyserar. Eftersom jag befinner mig i samma miljö som jag har undersökt har jag tänkt under analysen att vara så opartisk som möjligt. Att behålla kritisk tänkande och vara opartisk i resultatet har varit en utmaning. För att kunna genomföra en diskursanalys på ett korrekt sätt viktigt att inta en oberoende ställning till materialet och försöka förhålla sig till temat som till ett helt främmande objekt (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Under hela arbetets gång har jag tänkt på ”hur texten är producerad och hur den konsumeras.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 85). Min avsikt med diskursanalys av TALIS är att ge en tydlig bild av dagens skola i relevans för mina frågeställningar. Genom språket öppna upp en dialog kring skolan. Vad gäller resultatens värde har diskursteoretiska perspektiv var att synliggöra de problem dagens lärare brottas med. Analys av hur lärarens kompetens påverkar elevers resultat och hur lärmiljö avspeglas i elevernas resultat är en viktig del av skolpolitik. Detta är en del av analysnivå som jag har använt diskursanalysen till. Relationen mellan språk och handling är likväl som den mellan diskurser och den sociala verkligheten.

6 Etiska frågor

Alla forskare oavsett vilken metod som används stöter på vissa etiska problem. Enligt Larsson & Mannheimer (2005) finns det vissa grundläggande krav för att forskningen skall anses vara etisk. Det utmärkande för diskursanalys är tillförlitligheten. Tillförlitlighet brukar kritiseras vid diskursanalys. Enligt Bryman (2002) består den kvalitativa forskningens tillförlitlighet av fyra kriterier dessa är:

- Trovärdighet som beskriver hur trovärdig studien är. För att studien ska uppfattas som trovärdig ska författare följa de regler som finns vid den kvalitativa forskningen.
- Överförbarhet – en god överförbarhet är när det finns möjlighet att studien kan överföras på flera målgrupper och användas i flera miljöer.
- Pålitlighet – forskningsprocessen kan kritiskt granskas.
- Möjlighet att styrka och konfirmera dvs. att studierna genomförs utan att den som forskar lägger sina värderingar i forskningsprocessen.⁸

Reliabilitet inom forskning står för om man kan lita på resultaten. Eftersom mina analyser bygger på tolkningar av språket och analys av en annan studie, är det viktigt att jag inte tar ställning i den analyserade texten. Viktigt att jag inte knyter analysen till mina upplevelser av skolan (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Ett av de viktiga momenten, när man använder diskursanalys är ”hermeneutiken” som är läran om läsning samt tolkning. ”Tolkning ska vara opartisk och ska inte byggas på forskarens värderingar, känslor och uppfattningar.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 25). Studiens validitet är viktigt, den syftar till att undersökningen överensstämmer med vad man egentligen ska undersöka (Patel & Davidsson 1994).

7 Teori

En historisk tillbakablick är alltid nödvändig för att kunna förklara nuet (Broady 1991). Sedan längre har stora filosofer som Aristoteles och Sokrates, m.fl. strävat efter att upptäcka de hemliga sociala koder, som styr de globala sociala processerna. Att identifiera och förklara interaktion mellan två eller fler individer har tagit tid i samhället. Historiskt har sociologiska frågeställningar haft mindre framgång eller kanske har de ansetts vara mindre viktiga än att exempelvis upptäcka universums lagar, tyngdkraft, dynamit osv. Sociologi som vetenskap har fått uppmärksamhet endast sedan mitten av artonhundratalet (Broady 1991). Den försenade

---

⁸ Bryman (2002).

uppkomsten kan förklaras av den extrema komplexiteten i sociologi som ämne. Detta kan i sin tur förklaras med att sociologi handlar om studier av det mänskliga samhället (Giddens & Sutton 2014). Alltså att studera människor och samhället är ett ganska komplext område. När allt annat har börjat utvecklas har man börjat tänka på relationer mellan individer och hur samhället ser ut. Historiker säger att det är en slags paradox på varför sociologi är så sen (Giddens & Sutton 2014). Men oavsett vad historiker säger vet man att den första bilden av samhällsstrukturen har man fått genom de gamla filosoferna Platon och Aristoteles, som då inte haft det moderna namnet sociologi. Därefter tog det ganska lång tid, nästan två tusen år, en historisk paus i sociologi innan forskare och tänkare började lyfta upp sociologi som vetenskap (Machiavelli, Hobbes, Jean-Jacques Rousseau, A. Helvetius, Kant m.fl.). Dessa filosofer har berikat mänsklighetens kunskap om samhället och det mänskliga beteendet. Slutligen på 1900-talet har sociologi blivit renodlat och har fått ett eget vetenskapsfält (Sjöberg 2014). Idag används sociologiska teorier och metoder för att förklara varför saker och ting händer i världen. Bland annat globalisering, terrorism, invandring osv; (Giddens & Sutton 2014). De Sociologiska rötterna börjar med de sociologiska faddrarna och grundarna av den moderna sociologin Comte, Marx, Durkheim och Weber. Deras forskning tar oss på en historisk resa genom sociologi. Ur Durkheims perspektiv förhållandet mellan pedagogik och sociologi motsättningsfyllda. Durkheim påstår att för att lärare ska kunna klara av sitt pedagogiska uppdrag så ”måste de i första hand förstå det samhälle där de har att verka”. ”Sociologin var den enda disciplin som kunde erbjuda denna förståelse.” (Broady 1991, s. 61).

7.1 Begreppsförståelse

Skola – samhälle En annan teori kring skolan och samhället som är viktigt i sammanhanget är skillnad på hur utbildningsväsendet är uppbyggt internationellt. I vissa länder skolor är statligt ägda i vissa länder skolor hör till den privata sfären. Giddens (2003) menar att ”utbildningsindustri” ska präglas av konkurrens vilket innebär att utbildningsföretag ska kunna erbjuda kvalificerade pedagogiska tjänster, pedagogiska dataprogram, praktikplatser.

Vem lyckas bäst i skolan? Det finns flera teorier kring varför vissa barn klarar sig bättre än andra i skolan enligt Bernstein (1975) så finns det barn som har en begränsad kod, vilket innebär att barn från arbetarfamilj har en språkligt begränsad kod som de har ärvt från familjen. Det innebär att man har svårare att lyckas i skolan. Däremot de barn som kommer från akademiska familjer eller familjer med hög social status saknar den begränsade koden och är mer benägna att lyckas i skolan. Den begränsade koden som Bernstein (1978) pratar om är att föräldrar från arbetarfamilj saknar förmågan att hjälpa sina barn att ta i kunskap.

Ska skolan existera? En av mest kritiserade forskare och sociologer är Ivan Illich (1973) som påstår att skolan i den moderna form inte ska existera på grund av att den har blivit mer som förmyndare organisation. Där närvaro är obligatorisk och skolan är bara för att ”hålla barnen från gatan”. Illich påstår att de eleverna lär sig i skolan är ingen avgörande och att lärare inte behöver ha någon särskild kompetens för att hålla koll på barnen. Det Illich föreslår är att skolan inte ska vara obligatorisk att den ska vara frivillig och ha istället särskilda pedagogiska strukturer. Enligt Illich att för att lära ut kunskap och intressera elever ska man i första hand kunna motivera elever endast efter det ska man lära ut kunskap (Giddens 2003).

Den kända sociologen Bourdieu har också en syn kring skola, ”kulturell reproduktion” beskriver hur skolan vidmakthåller sin position i samhället genom att påverkar inläring av värderingar, attityder och vanor. Bourdieu som andra sociologer tar också upp elevernas bakgrund när de kommer till skolan. Han menar att social bakgrund är ganska avgörande hur bra lyckas barnet i skolan. Bourdieu tar upp viktig fakta att barnen tillbringar många timmar i skolan. Vilket i sin tur innebär att skolan lär barn betydligt mer än det som står i kursplanen för respektive ämne. Barn lär sig att passa tider, att lyda order, uppfylla sina uppgifter, respektera vuxna osv. Därför lärarens skicklighet och pedagogisk förmåga är avgörande för barn (Giddens 2003).

Vad säger lagen? I skollagen 1 kap 5 § står det att ”Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”. Det innebär att både utbildning och undervisning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det som är intressant att begreppen ”vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet” preciseras inte i skollagen. Därför har Skolverket som har i uppgift att styra och stödja samt följa upp och utvärdera skolans kvalitet och arbete, tagit fram en promemoria med förklaring vad står bakom dess begrepp så att alla som arbetar i skolan ska ha bättre förståelse för läraruppdrag (Skolverket 1994).

Begrepp vetenskapligt grund: enligt Skolverket innebär att man ”kritiskt granskar och prövar att sätt enskilda faktakunskaper i ett sammanhang”.⁹

Beprövad erfarenhet: är den typ av erfarenhet som ”är delad samt prövad och dokumenterad i ett kollegialt sammanhang”.¹⁰

Vad det innebär rent praktiskt är att lärare ska se och ge mening. Världen förändras och i och med det måste skolan. ”Vetenskaplig grund är en forskning, den existerande den historiska och

---

⁹ https://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.186369!/Vetenskaplig_grundPM_Skolverket.pdf

¹⁰ https://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.186369!/Vetenskaplig_grundPM_Skolverket.pdf

den kommande”.¹¹ Som lärare ska man utgå ifrån det, under sin pedagogiska karriär stöter man på erfarenhet som dokumenteras och ger resultat. Processen utför yrkesprofession. Genom denna ekvation finns det olika sätt att förstå världen. Genom den pedagogiska förmågan visar lärare vägen för eleverna till kunskap och samhälle (Emsheimer & Göhl 2016). Lärarens roll är att lära eleverna bearbeta informationen och kunna reflektera, omsätta teori i praktik. Applicera teorier i verkligheten. Lärarens uppdrag har också ändrats under tiden, den inriktning som man har idag är ”den goda skolan” och skolan som ett medel att skapa ”det goda samhället” (Emsheimer & Göhl 2016, s. 35). Skolan enligt Lpo 94 ska utveckla ”Färdigheter som bland annat tanke- och problemlösningsfärdigheter, arbetsfärdigheter, sociala färdigheter, självkännedom och ansvar, förmåga till delaktighet samt initiativ, uttrycksförmåga” (Skolverket 1994). I den svenska skollagen 3§ står det att ”Utbildningen syftar till att ge kunskaper och färdigheter samt främja en allsidig personlig utveckling och en livslång lust att lära. ”Utbildning syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och ungdomars harmoniska utveckling till ansvarskännande människor.” (Jensen & Løw 2011, s. 176). SFS (1999:886) är dokument som först och främst styr skolans organisation. Skollagen är till för att reglera bland annat elevers och lärares rättigheter och skyldigheter. I skollagen kapitel 1, 2§ framgår: ”Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar”. Enligt Bartholdsson ”skolan är en spegel av samhället” (Bartholdsson 2008, s. 19). Det viktigaste uppdrag som skolan har är att utbilda samt forma en individ, föra vidare kunskaper. Skolan är ”landets framtid.” (Lundgren & Säljö 2014, s. 457). Många lärare i skolor och på universitet strävar efter att ge elever och studenter en bred kunskapsbas. Däremot politiker vill styra utbildningen och kunskapsnivå efter situationen på arbetsmarknaden. Landets ekonomi och efterfråga på en viss arbetskraft ska styra vad lärare ska lära ut (Giddens 2003). Vilket speglas klart i klassrummet. Det finns vissa allmänna ämne som de flesta lär och behärskar rätt fort, tack vare att dessa kunskaper används i vardag och där det finns möjlighet att kunna öva. Däremot en viss spetskompetens inte alltid lika lätt att öva i vardag.

Kunskap - ”fakta”, ”förståelse och färdigheter”. Dessa förvärvar man via studier samt erfarenheter (Norstedts, 2017).¹²

Kunskap och självmedvetandet är något som skiljer oss människor från djur. Från första dagen man föds har de flesta en mamma och pappa som hjälper barn att identifiera ”jag och ”mig” och ”dem” (Giddens & Sutton 2014). Enligt Giddens & Sutton (2014) under barnets första

---

¹¹ http://www.tomaskroksmark.se/modellskola_vet_grund.pdf

¹² <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/ng/kunskap>

livsfaser så finns det något som kallas för "socialisationsagenten", i början den viktigaste agenten är familjen, därefter träder skolan in. Att skapa lär-och skrivvänliga miljöer är en av de viktigaste uppgifter som skolan har. Skolan har en viktig roll, skolan står för att "leverera" blivande kompetenta och kunniga samhällsmedlemmar enligt (Giddens & Sutton 2014). Enligt Lpo 94 "skolan har till uppgift att till barn och ungdomar överföra de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på." (Lofors-Nyblom 2009, s. 61). Läraryrket är svårt, hårt och tungt, men samtidigt är det ett av de äldsta yrken (Lundgren & Säljö 2014). Skolan "formar samhället och bidrar till samhällsprocesser." (Bartholdsson 2008, s. 20). Enligt Giota (2012) skolan har en av de största betydelse för elevernas utveckling och framtid. I sin forskning hävdar Giota (2012) att skolan är den institution som i den stor grad påverkar elevernas motivation.

Didaktik – "Kärnan i didaktik begreppet är möten mellan människor och kunskapsöverföring mellan tankar och idéer." (Hansson 2009, s.10). Det vill säga att man måste hitta ett sätt att göra elever intresserade av ämnet. Att lära elever att kunna överföra teoretiska kunskaper i praktik. De didaktiska grundfrågorna är Vad? Hur och Varför? Den didaktiska triangeln består av: Syfte, innehåll och metod (Uljens 1997).

Lärare – "en person som kan lära ut." (Giddens 2003, s. 6). Pedagog däremot är den som använder sig av pedagogik i syfte att lära ut en viss kunskap (Norstedts, 2017).¹³ Lärares huvuduppgift är att arbeta med de viktiga didaktiska frågor som vad, hur och varför (Hansson 2009).

Lärare för livslångt lärande utbildning, lärande är något som är aktuellt under hela livscykeln idag. I och med att vårt samhälle förändras fort, nya område tillkommer så krävs det att barn i skolan får mer och mer kunskap. I sin tur innebär det att lärare behöver uppdatera sina kunskaper löpande (Giddens 2003). Teknologi i klassrummet är en annan utveckling som leder till att lärare är tvungna att höja sin kompetens för att kunna hålla i undervisningen. Enligt Giddens (2003) informationsteknologins utveckling kräver att lärare i skolan kan hantera datorer för att kunna hålla i sin undervisning. Det råder inget tvivel att datorerna har påverkat pedagogik och utbildning i sin helhet. Enligt Giddens den största utmaningen som lärare står inför är att de ska integrera "den nya informationsteknologin i sina lektioner på ett meningsfullt och pedagogiskt riktigt sätt." (Giddens 2003, s. 422).

Lär miljö - I denna studie fokuserar man på elevernas lärmiljö alltså den miljön de befinner sig i skolan. Här räknas in klassrummet och skolkorridorerna. För att miljön ska benämnas som

---

¹³ <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/ng/larare>

lärmiljön och ska vara en bra lärmiljö ”behöver pedagogerna få ta del av pedagogiskt och didaktiskt forskning om att lära andra att lära.” (Sträng & Dimenäs 2000, s. 32).

Motivation - Ordet motivation är viktig, eftersom en del av lärarkompetens är att kunna motivera elever till att vilja ta emot kunskap som ges i skolan. Ordet motivation kommer av det latinska verbet ”movere” som innebär röra på sig. Motivation är vad som kan få oss att röra på oss, få oss i rörelse (Norstedts 2017).¹⁴ Motivationen i skolan är att kunna motivera en lust att lära, att elever upplever att själva kunskapen är viktiga och relevanta. Att elever förstår nytta med de kunskaper de får i skolan. Motivation gynnar både lärare och elever. Om individen själv vill lära så blir lärares arbete mycket enklare att enbart stimulera kunskapssökande (Hedin & Svensson 2016).

Sociologi - ordet sociologi står för ”en disciplin som bedrivs av innehavare av lärostolar i ämnet.” (Broady 1991, s. 55). Sociologi ”kan definieras som det vetenskapliga studiet av mänskligt liv, sociala grupper, hela samhället och den mänskliga världen i sig.” (Giddens & Sutton 2014, s. 27). Sociologin ger oss möjlighet att djupare förstå vår omvärld och varför vi beter oss som vi gör i olika miljöer och vid olika omständigheter (Giddens & Sutton 2014). Teorier är viktiga i den akademiska världen. Jag utgår ifrån att skolan är en samhällsviktig arena som påverkar individen från tidiga åldrar upp till man är vuxen. Utbildning kan enligt Giddens & Sutton (2014) definieras ”som en social intuition” som ger möjligheter för människor att kunna vässa sina färdigheter och skapa kunskaper, samt bidra till personlig utveckling (Giddens & Sutton 2014). Enligt Durkheim ”spelar utbildning en viktig roll när barn socialiseras.” (Giddens & Sutton, 2014 s. 567). Skolan enligt Parson verkar på en ”meritokratisk” grund vilket innebär att barn i skolan får sin status efter sina meriter och inte efter sitt kön, etniska grupp eller sin klass (Giddens & Sutton 2014). Det råder ingen tvekan om att skolan är en viktig del av individens liv, där blir man en del av samhället. Samtidigt är skolan en omstridd arena som kan användas i olika syften bland annat politiska och ekonomiska, det finns teorier om att skolan har en ”dold läroplan”. Att undervisning har, bland annat, använts i kapitalistiska syften och att skolor har blivit som förvarings organisationer (Giddens & Sutton 2014). Jag vill undersöka närmare dessa sociologiska teorier om skolan och utbildning samt hur och på vilket sätt man kan förklara det utifrån så kallad ”sociologisk fantasi” (Giddens 2003). Enligt Mills (1970) den sociologiska fantasin är där man tänker bort för att se en ny synvinkel (Giddens & Sutton 2014). Sociologi är - vetenskap om samhället och samhället är en grupp av människor som lever inom ett visst område, har samma kulturella värderingar, språk och normer. Samhället rymmer också olika institutioner och vissa typer av

---

¹⁴ <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/motivation>

styrelseformer, bland annat utbildningssystem (Giddens & Sutton 2014). Jag utgår ifrån att skolan är en grupp med egna normer, språk och värderingar. I och med det kan den vara ett eget samhälle. Skolan består av ett samspel mellan olika sociala, politiska och ekonomiska visioner och realiteter (Giddens & Sutton 2014). Skolan har alltid varit, och är, ett omstritt område som formar individens värderingar, normer, språk, vanor, egenskaper etc., vilka i sin tur påverkar individens utveckling (Giddens 2003). Bilden nedan illustrerar samspel skola – samhälle.

15

8 Resultat

TALIS 2013 (*Teaching and Learning International Survey*) är en internationell studie. Syftet med studien är att få mer kunskap om utbildningssystem, undervisning samt om lärares arbetsvillkor, utifrån de aspekter som har betydelse för elevers lärande. TALIS som är en enkätstudie var riktad till lärare. Fokus i studien läggs på undervisningsmiljö och lärmiljöer. Genom studien har man försökt att skapa indikatorer i deltagarländerna för att jämföra utbildningssystem. I studien har man tittat närmare på likheter och olikheter mellan lärares situation och faktorer som påverkar elevers inläring mellan olika länder. Resultatet bygger på självskattning data. Vilket innebär att deltagare har lämnat in egna uppfattningar. ”Den typ av data brukar skilja sig från data som bygger på en systematisk observation eller t.ex. registerdata” (Skolverket 2014 a).¹⁶

¹⁵ <http://www.soc.lu.se/forskning/forskarmiljoer/skolan-som-omstritt-omrade>

¹⁶ https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3293.pdf%3Fk%3D3293

Enligt TALIS, så är lärare den viktigaste resursen inom skolan som påverkar elevers lärande. Detta bekräftar tidigare forskning inom området. Frågorna som lyfts i TALIS enligt Skolverket är angelägna att jämföra. Fokus på lärare och elevers lärandemiljöer är viktig inte enbart i Sverige utan också internationellt. Enligt TALIS lärare är i grund och botten en förutsättning för att elever ska lyckas i skolan. Lärare är inte enbart den som lär ut fakta, men också är den som ska motivera elever att vilja lära sig. Lärandets grundsten enligt TALIS är att lärare ska kunna vara så skicklig i sin profession att den kan stimulera och motivera deltagarna till kunskapssökande (Skolverket 2014 b).

Lärarprofil utifrån TALIS: de flesta lärare både i Sverige och internationellt, har högskoleutbildning. Jämte utbildning så kommer erfarenhet i yrket, undervisningskompetens och färdigheter (Skolverket 2014 a). Analys av lärares erfarenhet, respektive utbildning och andel elever med olika svårigheter på skolan, är intressanta moment som lyfts i studien. Resultatet visar att lärare som har hög utbildning och lång erfarenhet tenderar att inte arbeta på utsatta skolor. Exempelvis i England är det mindre sannolikt att lärare med lång erfarenhet arbetar på en skola där det är hög andel av ”problem” - barn och att skolan befinner sig i ett socioekonomisk utsatt område. Däremot i Danmark är det mer sannolikt att lärare med lång erfarenhet kan hamna i den typen av skolor. I Sverige är sannolikheten hälften så stor som i England (Skolverket 2014 a).

Enligt TALIS känner sig svensklärare väl förberedda för sitt arbete i skolan när det gäller ämneskunskaper. Det ser även bra ut med didaktisk förmåga hos svensklärare. I Sverige har man möjlighet för lärare att ha mindre grupper jämfört med andra länder. I Sverige finns det mindre resurser att tillgå till när det gäller det administrativa arbetet på skolan, där är lärare tvungna att utföra administration själva. Däremot har man det lättare att få hjälp kring det pedagogiska stödet. Det som är oroväckande enligt TALIS att i Sverige en större andel svensklärare är tvungna att brottas med problemet som sen ankomst, ogiltig frånvaro, hot och glåpord mellan elever, jämfört med andra länder (Skolverket 2014 b).

Hur ser TALIS på kompetensutveckling? Kompetensutveckling är en viktig del av att kunna leverera bra kvalitet på utbildning. Det ser bra ut både i Sverige och internationellt kring kompetensutveckling. Insatser i form av kurser, utbildningskonferenser, workshops, seminarier arrangeras flitigt i de flesta länder. Däremot den så kallade ”forskande lärare” har drastiskt minskat, både internationellt men framförallt i Sverige. I Sverige har kompetensutveckling varit inriktad på kunskap om läroplan/kursplan, och bedömning av elevers resultat. Det som är intressant är att den typen av kompetensinsats har genomförts i samband med reformering av läroplan. Svenska lärare upplever att de behöver en annan typ av kompetensinsatser som

bedömning och betygssättning av elever och IKT (informations- och kommunikationsteknologi) (Skolverket 2014 b).

Lärarens upplevelser: Svensklärare upplever inte att läraryrket har hög status i jämförelse med andra länder. Detta leder till att det är svårare att rekrytera lärare och studenter till lärarprogrammet. I sin tur leder det till att lärare inte är så motiverade att utföra sitt arbete vilket speglas i elevernas resultat och klimatet i klassen. Svensklärare upplever i mindre utsträckning än lärare från andra länder, att de får återkoppling på sitt arbete och de känner sig mindre tillfredsställda med sin lärarroll. Det saknas också kollegialt lärande (Skolverket 2014 b).

Ett mycket intressant moment är hur tiden fördelas hos svensklärare:

Antal arbetstimmar per vecka och fördelning av tiden i klassrummet under en genomsnittlig lektion:

- ”Under en genomsnittlig lektion används större delen av lärartiden till undervisning. I genomsnitt i TALIS-länderna och i Sverige, uppger lärarna att de använder ca 80 procent av sin lektionstid till undervisning och lärande.
- Lärare i Sverige använder 11 procent av sin lektionstid för att hålla ordning i klassrummet.
- I stort uppger lärarna i Sverige en liknande tidsfördelning per vecka på olika arbetsuppgifter som genomsnittet för TALIS-länderna.
- Lärare i Sverige lägger i genomsnitt varje vecka 18 timmar på undervisning och 4 timmar på administrativt arbete under en arbetsvecka” (Skolverket 2014 b).

Lärares självtillit och arbetstillfredsställelse: Svenska lärare har hög självtillit i sitt arbete och uppger hög självtillit i sin lärarförmåga.

Tillfredsställelse beskrivs i TALIS utifrån två aspekter: tillfredsställelse med yrket och tillfredsställelse med nuvarande arbetsplats. De flesta lärare är nöjda med sin lärarinsats och tycker om att arbeta på sin arbetsplats. Däremot vad svenska lärare understryker är att läraryrket har låg status i Sverige i jämförelse med andra länder. Betydande för lärare är erfarenhet i yrket. Svenska lärare poängterar att arbetstillfredsställelsen är lägre ju större andel lågpresterande elever som de behöver ta hand om i en klass. Arbetstillfredsställelsen dämpas när läraren är tvungen att spendera mer av sin undervisningstid till att hålla klassen i ordning (Skolverket 2014 b).

Huruvida lärare ser på undervisning/lärande och på skolan. Lärare – elev relation upplevs som välfungerande i de flesta svenska skolor och internationellt, och är avgörande för hur väl elever lyckas i skolan. Att lärare tillbringar mer av sin tid i undervisning och inte med administrativa uppgifter är viktigt för elevers möjligheter att kunna få en fullgod undervisning. Det är återigen rektors ansvarsområde.

Effektiv undervisning sker när lärare har en god lärandemiljö. Lärandemiljö beskrivs som miljö som bidrar till positiv utveckling av elever (Skolverket 2014 b).

Lärarnas grundutbildning är viktig, men också introduktionen i yrket spelar stor roll, samt kompetensutveckling. Kompetensutveckling är viktig under läraryrket, den bidrar till lärarens självförtroende d.v.s. läraren tilltro till sin förmåga att behärska professionella arbetsuppgifter. Arbetstillfredsställelse bidrar till att lärare blir mer entusiasmerande i sitt yrke. Både tillfredsställelse med sitt yrke och kompetensutveckling kan bidra till ett positivt klimat på skolan. Kompetensutveckling har inverkan på lärarens trivsel samt ger redskap för att kunna anpassa sig i en föränderlig miljö. Speciellt med tanke på det föränderliga samhälle man lever i idag. Arbetstid och undervisningstid hänger ihop med disciplinproblem d.v.s. att en stor del av undervisningstid en går åt till att upprätthålla disciplin i klassen (Skolverket 2014 b).

Viktig slutsats av TALIS, som också är viktig att nämna, är att ju mindre tid lärare spenderar på administrativa uppgifter och ju mer tid de ägnar till undervisning, desto bättre lärande blir det för eleverna (Skolverket 2014 b).

Kollegialt lärande enligt TALIS är ett viktigt moment. Tyvärr ligger Sverige inte så bra till i jämförelse med andra länder kring kollegialt lärande.

Sammanfattningsvis: kan man säga att svensklärare motsvarar det internationella snittet. Vilket innebär att svenska skolan har samma problematik som andra länder och att skolvärlden har många gemensamma drag världen runt. Med det finns dock vissa områden där svensklärare avviker och detta område är oroande enligt Skolverket. Det mest slående är svensklärares upplevelser kring sitt yrkes status. Lärares upplevelser kring det bidrar negativt till skola och klass klimatet. Vilket i sin tur märks av på elever och deras resultat. I TALIS 2013 har man kommit fram till att ett gynnsamt skolklimat stödjer elevernas lärande. Där spelar inte enbart lärarens roll men även rektorer som har ansvar över trygghet och studiero i skolan. ”Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse samt se till att eleven i skolan möter respekt för sin person och sitt arbete.” (Skolverket 2014 b, s. 82). Det är rektors ansvar att organisera arbetet på det sättet att lärare ska kunna arbeta i ett tillfredställande miljö. Lärares tillfredsställelse speglas direkt i klassen.

Alla ovannämnda moment är viktiga i bemärkelsen att höja utbildningens kvalitet men också bidra till att lärare känner sig mer tillfredsställda med sitt yrkesval. Detta i sin tur leder till att skolan som arbetsarena blir mer attraktiv.

9 Analys

Utgångspunkten i diskursteori är att förklara de begrepp har subjeksposition (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Antagonism och hegemoni har genomförts i min textanalys.

Syfte med arbetet var att genom att analysera TALIS, se skolan som de sociologisk arena. Med följande frågeställningar:

- *Hur påverkas eleverns resultat av lärmiljö?*
- *Hur påverkas undervisningskvalitet utifrån lärarens kompetens?*

Skola – samhälle, kunskap Samhällsbegrepp är en av de viktigaste av alla sociologiska begrepp. Vi föds, växer och verkar i ett samhälle. Ett samhälle utgörs av en grupp människor som lever och verkar på ett område. Den gruppen brukar lyda under ett gemensamt system, har samma regelverk, normer och värderingar (Giddens 2003). Samhället i sin tur har olika institutioner som ser till att dessa regler, normer och värderingar följs, skolan är en av samhällsinstitutionerna (Giddens & Sutton 2014). Enligt Durkheim är samband mellan sociologi och pedagogik mycket stor. Dagens samhälle är krävande och framgång är viktig för dagens människor. Kompetens d.v.s. färdigheter i ett visst område, kreativitet, kritisk tänkande, att besitta kunskap är ytterst viktigt i dagen informationssamhälle. Var får man kunskap? Kunskap får man från samhällsinstitutioner vanligtvis skola, universitet. Det finns olika kunskapsformer. Kunskap kan uppfattas som en process. Enligt Maltén kan en definition på kunskap se ut så här – ”Kunskap är allt som ger en individ beredskap för framtid” (Maltén 1997, s. 91). Utifrån denna definition kan man säga att kunskap är nyckeln till allt. Kunskap ur det sociologiska perspektivet kan även användas som vapen (Giddens 2003). Vem lär ut kunskap? Det är de som står som huvudmän för uppdraget och det är lärare. Skolan är en av samhällets främsta kunskapsbärande institutioner (Giddens 2003). Skolan, enligt läroplanen, ska utveckla ”Färdigheter som bland annat tanke- och problemlösningsfärdigheter, arbetsfärdigheter, sociala färdigheter, självkännedom och ansvar, förmåga till delaktighet samt initiativ, uttrycksförmåga.” (Lpo 94). Syftet med utbildningen är inte att presentera färdiga lösningar på ett visst problem. Syftet med utbildningen är att belysa ett problem ur olika perspektiv. Uppdrag som lärare har är att förbereda barn och ungdomar att kunna ta in fakta,

kritiskt granska och analysera den, reflektera över de egna erfarenheterna (Hedin & Svensson 2016). Dagens samhälle styrs av lagar och regler. Dessa lagar och regler ska läras ut av skickliga pedagoger i skolan. För att lärare ska kunna fullfölja sitt uppdrag krävs att man har kunskap om utbildningssystemet. Det krävs att man har kunskap om lärares arbetsvillkor och deras verklighet. Fokus i TALIS ligger på undervisningsmiljö och lärarnas miljö som är några viktigaste faktorerna på hur väl elever lyckas i skolan (Hattie 2009). För ett fungerande samhälle måste normer och värderingar existera. Hur skulle samhället se ut om ingen följde lagar? Utifrån skollagen ser man att skolan är den institution som bidrar till en utveckling av samhället, genom att fostra framtida medborgare (Giddens 2003). Viktigt att man går framåt och utvecklas, både som grupp och individ. Enligt Lpo 94 ”skolan har till uppgift att till barn och ungdomar överföra de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på.” (Lofors-Nyblom 2009, s. 61). Hur överför man värderingar? Via kunskap, kompetens, erfarenhet. Kärnan i didaktik ”är möten mellan människor och kunskapsöverföring mellan tankar och idéer.” (Hansson 2009, s. 10). Syftet med bra pedagogik, är att kunna överföra lärarens kunskaper och erfarenhet till elever. Hjälpa till att identifiera och hitta sig själva i livet. Hjälpa till att förstå skolans värderingar. Handleda till en smidig övergång mellan skolan och verkligheten.

Didaktik - i grund och botten är frågor om vad, hur och varför? (Hansson 2009). Syftet med TALIS är att identifiera brister, bekräfta det som är bra, hitta nya vägar till utveckling och förändring. Gemensamma studier över landets gränser hjälper till att identifiera olikheter där man kan lära sig av varandra men också likheter där man får bekräftelsen där man har gjort ett bra jobb (Skolverket 2014 a). Resultatet kan hjälpa lärare i sin yrkesroll och i deras didaktiska process. Att skapa lärandemiljö och hjälpa till att förstå den didaktiska pyramiden samt skapa förståelse för hur den fungerar i verkligheten (Skolverket 2014 a). Utifrån TALIS lärarprofil både i Sverige och internationellt, som standard måste alla lärare inneha en formell utbildning. Det känns som att det borde vara självklart utan att behöva undersöka det utifrån de krav som politiker ställer på skolan. Undervisningskompetens och färdigheter i yrket är en viktig lärarprofil enligt TALIS. Enligt TALIS ”lärare är den yrkeskår som bär upp skolsystemet.” (Skolverket 2014b, s.16). Alla länder är överens om att för att elever ska kunna lyckas i skolan så ska läraren vara utbildad, legitimerad och trivas med sitt yrke. Att kunna de didaktiska grunderna ingår i läraryrket och teori om didaktik är en viktig del av lärarutbildningen. Skillnad som man ser i olika länder är att länder har olika resurssystem samt den kulturella arv där man har olika syn på läraryrket.

Lärare, livslångt lärande Livslångt lärande för lärare är avgörande för att lärare ska kunna klara av sitt uppdrag. Enligt TALIS är de flesta lärare nöjda med kompetensutveckling i sina

länder. Det som ligger bakom är vidareutveckling i sin profession på en avancerad nivå, exempelvis forskning (Skolverket 2014 b). Enligt Hattie (2009) är kompetensförsörjning av lärare är en av de viktiga bitarna i läraryrket, som direkt speglas i klassrummet. Skolverket (2014 a) delar också denna bild, förutom att alla lärare ska vara behöriga så ska de också vara erfarna. Skolverket står bakom skollagen i att det ska finnas utrymme i varje skolas budget, att kunna kompetensutveckla lärare för att garantera konkurrenskraftig pedagogik (Skolverket 2014 a). Marton (2000) påpekar att lärarens erfarenhet är en av de faktorer som speglas i elevers olika förståelse. Man kan nästan sammanfatta, utifrån TALIS och tidigare forskning, att en bra pedagog är lika med gott resultat i skolan. Att lärarens didaktiska och pedagogiska förmåga gör skillnad (Hattie 2009). Beprövad erfarenhet, som lyfts i TALIS samt kollegialt lärande, är viktiga moment som man ska utveckla och titta närmare på. Sverige ligger inte så bra till när det gäller kollegialt lärande. Enligt Marton (2000) lärarutbildning och kompetensförsörjning speglar lärarens kompetens. Lärarens tydlighet, förmåga att förklara på ett pedagogiskt sätt är viktiga faktorer som påverkar elevers resultat. TALIS ger svar på hur det ligger till i verkligheten, i förhållande till teori och tidigare forskning.

Tid är pengar brukar man säga, varför lärares tid inte prioriteras på ett bättre sätt i Sverige än i andra länder är en fråga som lyfts i TALIS. Svenska lärare spenderar mer tid än andra länder kring administration istället för effektiv undervisningstid.

Lärnmiljö, motivation, sociologi Illich (1973) har en mycket kontroversiell teori att skolan fungerar mer som förvaring. Illich menar att skolan är ett slags av förmyndare organisation som existerar för att hålla barn från gatan. Men enligt Skolverket är närvaro viktig för att man ska kunna ta emot kunskap. Man kan utläsa från TALIS att många länder, inklusive Sverige, har problem med disciplin och att många timmar av undervisningstiden går åt för att upprätthålla ordning i klassen. Lärare världen runt brottas med ogiltig frånvaro, som leder till att det blir sämre resultat för elever som inte närvarar. Är det eleverna eller deras kulturella arv som leder till att det är så stora problem i skolan med ordning? Enligt Bourdieu är social bakgrund är viktigt, om inte avgörande, för hur väl man lyckas i skolan och speglar vilka värderingar och normer man har med sig hemifrån. Skolan ska självklart, enligt alla styrdokument, bidra men skolan kan inte vara ansvarig för det kulturella arvet, som var och en av eleverna har med sig till skolan. Enligt TALIS kan vi utläsa att den stökiga miljön i skolan är en oroande del av att skolmiljön påverkar elevers inlärningsförmåga (Skolverket 2014 b). Många lärare världen runt har samma problematik kring disciplin, ett problem som leder till lärares arbetstillfredsställelse minskar och i sin tur attityd till sitt eget yrke blir negativ.

Enligt TALIS finns det två aspekter av tillfredsställelse. Den ena är tillfredsställelse med yrket och den andra är med den nuvarande arbetsplatsen. Arbetsplatsen är själva skolan inklusive

arbetskollegor och ledare. I den andra aspekten är det själva yrket som är i fokus. En återkommande fråga i den svenska debatten kring skolan, är varför våra lärare har låg status? En röd tråd ser man här att ju mer otillfredsställd läraren är med sitt yrkesval, desto mindre trevlig blir inlärningsmiljön. Hattie (2009) påpekar i sin studie att lärares attityd till yrket är en av de viktigaste faktorerna som också påverkar elevers skolresultat. Inlärningsmiljö är viktig, lärarens syn på lärande är viktig, framförallt hur lärarna lägger upp undervisning och examination, är avgörande för elevers resultat (Hedin & Svensson 2016).

TALIS har lyft upp viktiga aspekter kring skolan. Dessa speglas väl på den sociala arenan och i samspel med många andra aktörer. TALIS bekräftar tidigare forskning på området samtidigt som den ger uppdaterad ny kunskap om förändring, som sker i skolan idag. Enligt TALIS beror den stora delen bland annat på nya styrdokument och politiska reformer (Skolverket 2014 a). Enligt TALIS förändring i styrdokument, samt reformer som har genomförts i Sverige har fått betydande konsekvenser för lärare och skolan (Skolverket 2014 a).

Min analys är att TALIS är ett givande undersökning som är av stor betydelse. Samtidigt om man kritiskt granskar studien så bygger den inte på något rejält faktum, den bygger på lärares uppfattning och känsla, självskattning data. Vilket innebär att lärarens känslomässiga tillstånd kan spela stor roll för svar som hon/han har angett i enkäten vid undersökningstillfället. För Sverige och läraryrkets framtid är studien avgörande, eftersom skolan är en het politisk fråga inför valet 2018. Rapporten kan användas i politiskt syfte för att se hur Sverige ligger till internationellt. Bilden av dagens Sverige är inte så positiv. Undersökningar som TALIS kan bidra till ännu mer negativ bild om Sverige eller tvärtom lyfta upp till mer positiv bild. Detta beror på vilka problem Sverige brottas med idag. En intressant fråga som kan lyftas är problem med disciplin och hög invandring under senaste åren i Sverige om det kan bero på den kulturella skillnad och sociala arvet.

Tidigare undersökningar gjorda av Skolverket bekräftar att många väljer bort lärarutbildning just på grund av att läraryrket inte är attraktivt och har låg status. TALIS återigen bekräftar det. Samtidigt levererar den ett ganska positivt svar kring att de lärare vi har är duktiga och skickliga pedagoger (Skolverket 2014 b).

10 Diskussion

10.1 Etiska övervägande

Alla som genomför studier av olika slag oavsett metod stöter på vissa etiska problem. Enligt Larsson & Mannheimer (2005) finns det vissa grundläggande krav kring diskursanalys. Studiens överförbarhet kan bekräftas i ovannämnda studie genom att det är flera målgrupper

som kan ha användningar av den i olika miljöer. Pålitlighet kan också garanteras eftersom jag har tagit avstånd från hur jag ser på skolan som sociologisk arena och kritiskt granskat TALIS, 2013. Min studie byggdes på det offentliga materialet. Citat som jag har använt är anonyma.

”TALIS är en tvärsnittsstudie, dvs. alla variabler mäts vid ett enda undersökningstillfälle. Effekter ska inte tolkas som orsakssamband utan som samvariationer.” (Skolverket 2014b, s. 17). TALIS är en internationell studie vilket innebär att man ska ha i åtanke att det finns olika kulturella och sociala sammanhang.

Olika faktorer har lyfts upp i TALIS och i min analys. Enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000) är syftet med diskursanalys att analysera hur väl en befintlig studie överensstämmer med verkligheten. Vilket i detta fall överensstämmer ganska väl. Språket är ett starkt verktyg som skapar uppfattning om hur verkligheten ser ut. Texten existerar inte utan att någon tolkar den. Diskursanalys är ett socialkonstruktivistiskt sätt att se på världen (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Att läraren är en viktig resurs för mig, som är lärare, känns som självklart. I detta arbete har jag tagit avstånd under analysen från det, för att kunna kritiskt granska och vara opartisk. TALIS har berörts viktiga faktorer som bidrar till elevers möjligheter att klara skolan med goda resultat. Undersökning bekräftar mitt ställningstagande att lärare är en viktig resurs och avgörande faktor för elevernas resultat i skolan. TALIS har ganska väl speglat de problemområden som idag finns i skolan och som vi kan se i media. Jag tror att läraryrket har många nyanser. För att verkligen förstå det och behärska det, måste man beakta dess nyanser i stor utsträckning. En av dessa är den tysta kunskapen. Här behövs arbetslivserfarenhet, utbildning, förståelse för skollagen, samt förmågan att kommunicera med barn och vuxna. ”All personal ska arbeta förebildligt och bemöta varje enskild individ med respekt och förståelse.” (Likabehandlingsplan VK 2011).

Jag tycker att för att klara av läraryrket ska man vara: tolerant, kommunikativ, ha förmåga att lyssna, reflektera, problematisera. Viktigt är också att kunna kommunicera klart och tydligt med elever och deras föräldrar och kunna förstå dem. Läraren bör kunna kombinera egenskaper som en psykolog, sociolog, forskare, talare, skådespelare, arrangör besitter. Man ska alltid agera utifrån de demokratiska normer och värderingar som gäller. Oavsett hur skicklig lärare man är och hur länge man har arbetat, så är det viktigt att man fortsätter med egen kompetensutveckling. Viktigt att man anpassar sina arbetsformer utifrån de elever man arbetar med. Också viktigt att tänka på att man inhämtar nya arbetsformer utifrån de krav samhället ställer. Trots att jag har tagit avstånd från mina åsikter under arbetes gång så ser jag att min åsikt stämmer överens med resultatet. Bekräftelse finner jag även hos Giddens som skriver att eftersom samhället befinner sig i ständig förändring, måste man hänga med i svängningar och anpassa undervisning till de krav som samhället ställer (Giddens 2003).

Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att lärare inte kan lösa alla problem. Oavsett hur skicklig pedagogen är så handlar det också mycket om att den studerande själv vill lära. ”If we can't help students to enjoy learning their subjects, however hard they may be, we have not understood anything about teaching.” (Ramsden 1992, s. 90). Motivation bidrar på ett positivt sätt till lärandets kvalitet enligt forskning (Schunk m.fl, 2002). Här instämmer jag helt och hållet att det är svårt att arbeta med någon som inte vill. Det finns flera olika teorier som har presenterats kring vilka faktorer som påverkar motivationen. En bra lärare är den som kan stimulera elevernas motivation eller motivera den (Hedin & Svensson 2016).

Utveckling bygger på kunskap. Kunskap i sin tur bygger på kompetens. Med hjälp av kunskap konstruerar man och bygger upp en verklighetsbild (Hedin & Svensson 2016). Nyttänkande samt kreativitet bidrar till utvecklingsprocessen (Maltén 1997). Enligt Lpo 94 skolan har till uppgift att till barn och ungdomar överföra de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på (Lofors-Nyblom 2009). Skolan är inte enbart spegling av samhälle enligt Maltén (1997) ”den är också ett instrument i den kontinuerliga samhällsförändringen.” (Maltén 1997, s. 90). Jag anser att skolans mål är att individ orientera barn, alltså hjälpa dem att växa till egna individer, enligt läroplanen med ”eleven i centrum” (Lpo 94). Samt samhällsorienterat med uppgift att ”ge kunskap om samhället, d.v.s. överlevnadskunskap, miljömedvetenhet, internationalisering.” (Maltén 1997, s. 90). Man kan sammanfatta att skolan är en nyckel till kunskapssamhället. Utvecklingen i samhället hänger på det som händer i skolan (Giddens 2003). Samtidigt gäller att det som händer i samhället avspeglas i hur skolan förändras och vilka metoder som används (Bartholdsson 2008). Man tycker att alla borde förstå det men ibland behöver man kliva in i andras skor för att förstå att de klämmer. Tycker att det är nyttigt att lyfta upp skolan på ett mer tydlig sätt. Då kommer även andra som inte arbetar i skolan att förstå att skolan är samhällsviktig verksamhet. Jag anser att skolan vilar på lärarens axlar! Kommer dessa axlar att tyngas ner av politiker och samhället, kollapsar skolan. Efter det kommer samhället att kollapsa, eftersom skolan är en spegel av samhället (Bartholdsson 2008 & Giddens 2003).

Jag instämmer med Hedin & Svensson att syfte med utbildningen är att framförallt ge deltagarna redskap och metoder för att själva kunna producera kunskap. Lärarens uppgift är att förmedla kunskap fakta till studerande på ett så effektivt sätt som möjligt och att kontrollera att de tillägnat sig denna (Hedin & Svensson 2016).

Dagens samhälle har genomgått stora förändringar och ett helt nytt samhälle och en ny generation har växt fram. Dock, de grundläggande normerna och värderingarna lever kvar, eftersom inget samhälle skulle klara av att existera utan regler. Vi skulle alla hamna i anarki. Många sociologer är lika aktuella idag som de har varit. Comte, Marx Durkheim och Weber

lever även idag. Samhället förändras, vi utvecklas, kvinnor har fått mer makt nu än de har haft tidigare, men grundläggande värden som social tillhörighet, anpassning, religion, tillhörighet är kvar. Dagens samhälle är ännu mer krävande idag än det samhälle som har varit när Durkheim och andra sociologer levde och tog fram sina teorier. Idag ställs människan inför fler psykiska påfrestningar än förut, livet är mer krävande. Därför ställs det mer krav på samhällsinstitutionerna. Min åsikt kring skolan överensstämmer med Skolverket (2014 a, b) TALIS att skolan som en av dem, har en tung börda på sig och för att kunna leverera morgondagens medborgare, behöver den kvalitetssäkras och studeras.

11 Sammanfattning

Jag inledde mitt arbete med att beskriva skolan. Enligt tidigare forskning har det visat sig att skolan är ett stort och komplex område. Under studiens gång har jag fått det bekräftat. Skolan är komplicerad. Skolan är svår med begriplig. Jag skulle beskriva skolan som samhälle inuti ett samhälle. Men andra ord egen värld. Skolan är viktig! För att samhälle ska fortsätta utvecklas är det av stor vikt att skolan har positiv påverkan på barn. En viktig aktör i skolans utveckling är lärare. Ett team som består av politiker, rektor, pedagoger och föräldrar kan göra underverk.

Som lärare och förälder hör jag väldigt mycket att skolan ”ska” ”lärare måste”. Att enbart lägga skyldigheter på skolan är inte rätt. Viktigt att politiker och föräldrar inser detta och börjar också ha skyldigheter. Enligt tidigare studier och enligt ovan studie ser man att det krävs samarbete från alla håll. Många ändringar sker på grund av politiska beslut. Men många ändringar kan åstadkommas genom en dialog och förståelse.

Det är två personer som tar beslut i att det blir en ny människa, som förälder har man ansvar gentemot den nya individen. Enligt Giddens, Broady, Durkheim, m.fl. Familjen är en viktig kärna och den första institutionen där man får sina normer och värderingar. Den sociala arven är enorm viktig i barnets utveckling. Det är viktigt att föräldrar tar större ansvar för sina barn och börjar samarbeta med skolan.

Min slutsats är att läraryrket måste få en bättre status idag. Disciplin i skolan och hemmet är viktigt för att upprätthålla ett gott samhälle. Om jag kunde kasta blicken framåt skulle jag vilja undersöka närmare samspel mellan förälder och skola, utifrån det sociologiska perspektivet.

12 Källförteckning

- Alexandersson, M. (2011). Att göra skillnad. *Pedagogiska Magasinet* Nr 2.
- Bartholdsson, Å. (2008). *Den vänliga maktutövningens regim – normalitet och makt i skolan*. Stockholm: Liber.
- Backman, J. (2009). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Bernstein, B. (1975). *Class, codes and control*. Routledge & Kegan Paul Ltd, Great Britain, Clarke, Doble and Brendon Ltd.
- Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Broadly, D. (1991). *Sociologi och Epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. Stockholm: Gotab.
- Bourdieu, P. (1997). *Kultur och kritik: Anföranden*. (2 Uppl.). Göteborg:
- Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2007). *Diskursanalys i Praktiken*. Malmö: Liber AB.
- Emsheimer, P. & Göhl, I. (2016). *Handledning i lärarutbildning*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, A. & Sutton, P. W. (2014). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Giota, Joanna. (2002). *Skoleffekter på elevers motivation och utveckling. En litteraturöversikt*. Pedagogisk forskning i Sverige. årg. 7, nr 4.
- Hansson, T. (2009). *Didaktik för yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.
- Hattie, J. (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur & kultur.
- Hedin, A. & Svensson, L. (2016). *Nycklar till kunskap. Om motivation, handling och förståelse i vuxenutbildning*. Malmö: Studentlitteratur.
- Håkansson, J. (2011). *Synligt lärande. Presentation av en studie om vad som påverkar elevers studieresultat*. Sveriges kommuner och Landsting.

- Illich, I. (1973). *Samhälle utan skola*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Jensen, E. & Løw, O. (2011). *Pedagogiskt ledarskap. Om att skapa goda relationer i klassrummet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Larsson, S. Lilja, J. & Mannheimer, K. (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindvert, J. & Minten, E. (2012). *Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. Skolverket.
- Lofors-Nyblom, L. (2009). *Elevskap och elevskapande - om formandet av skolans elever*. Falun: Högskolan Dalarna.
- Lundgren, U.P; & Säljö, R; m.fl. (2014) *Lärande, skola, bildning grundbok för lärare*. Natur och kultur.
- Maltén, A. (1997). *Pedagogiska frågeställningar*. Lund: Studentlitteratur
- Marton, F., m.fl. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Norstedts uppslagsbok. (2017). <http://www.ne.se>
- Patel, R. & Davidsson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder -Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Ramsden, P. (1992). *Learning to teach in higher education*. Routledge, London. Isbn 0-45-06414-7
- SFS 1999:886 Svensk författningssamling. <http://www.notisum.se/rnp/sls/sfs/19990886.PDF>
- Schunk D. H., m.fl. (2010). *Motivation in Education: theory, research and applications*. London: Pearson Education LTD.
- Sjöberg, M. (2014). *En samtidig världshistoria*. (2 Uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Ödeshög, AB Danagårds grafiska.
- Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer. Sammanfattande analys*. Stockholm.
- Skolverket (2014a). *Med fokus på lärare och elevers lärandemiljöer. Analys av samstämmighet mellan svenska styrdokument och den internationella studien TALIS*. Stockholm.

Skolverket (2014b). TALIS 2013. *En studie av undervisnings- och lärmiljöer i årskurs 7-9*. Stockholm.

Sträng, H.M. & Dimenäs, J. (2000). *Det lärande mötet*. Lund: Studentlitteratur.

SOU 1992:94 www.regeringen.se/content/1/c4/06/77/d1774dc8.pdf

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Uljens, M. (1997). *Didaktik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Uljens, M. (1997). *Didaktik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Utbildningsdepartementet (1999) Skollag (SFS nr 1999:886).

Utbildningsdepartementet (2010) Skollag (SFS nr 2010:800).